

รายงานผล
การถอดบทเรียนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
(คพก.) เครือข่าย
นายพลวัชร คำนุชิต
อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

จัดทำโดย
กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัดเลย
กรมส่งเสริมการเกษตร

๒๕๖๓

๑.ประวัติความเป็นมา

๑.๑ เกษตรกรต้นแบบ

นายณลวัชร คำนุชิต เกิดวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๗ ปัจจุบันอายุ ๒๖ ปี

ที่อยู่ เลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๙ ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

หมายเลขโทรศัพท์ ๐๖ ๔๘๐๕ ๖๘๙๘

การศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (อิเล็กทรอนิกส์อุตสาหกรรม) วิทยาลัยเทคนิคเลย

ประวัติ

นายณลวัชร คำนุชิต อยู่ในครอบครัวเกษตรกรมาตั้งแต่เด็ก โดยมีพี่น้องร่วมบิดา-มารดา จำนวน ๑ คน ได้ช่วยเหลือพ่อแม่ทำการเกษตรมาตั้งแต่เด็ก หลังจากเรียนจบ ปวส. ได้ไปทำงานเป็นพนักงานบริษัท เป็นเวลา ๒ ปี หลังจากนั้นจึงมีแนวคิดอยากกลับมาอยู่กับบิดา-มารดา จึงลาออกจากราชการมาทำการเกษตรที่บ้าน โดยใช้เงินเก็บจากการทำงานที่บริษัทมาเป็นทุนในการประกอบอาชีพการเกษตรในระยะแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

เมื่อเริ่มต้นทำการเกษตรในระยะแรกได้เข้าไปติดต่อกับสำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเลยเพื่อปรึกษาและขอคำแนะนำ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองเลยเห็นความสำคัญของการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ทางการเกษตร จึงนำเขาเป็นเครือข่ายเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และ Young Smart Farmer จังหวัดเลย ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ รวมทั้งได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการ Young Smart Farmer จังหวัดเลยจนถึงปัจจุบันด้วย ด้วยความมุ่งมั่นในการทำการเกษตรประกอบกับกระแสรักสุขภาพของผู้บริโภค รวมทั้งกระแสการผลิตพืชอินทรีย์ของจังหวัดเลย จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรของตนเองเพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand และปัจจุบันได้รับมาตรฐาน Organic Thailand จากกรมวิชาการเกษตรเมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการเพื่อขอการรับรองมาตรฐานดังกล่าวเป็นเวลาถึง ๓ ปี ในอนาคตมีแผนเชื่อมโยงการทำงานเกษตรเข้ากับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถึงแม้จะทำการเกษตรเพียงคนเดียวและรายได้ในแต่ละเดือนขณะนี้ไม่มากแต่ก็มีความสุขในการอยู่กับครอบครัว ได้ดูแลบิดามารดาในยามที่มีเวลา

๑.๒ ความเป็นมาของเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

เริ่มจากปี ๒๕๕๙ ลาออกจากงานบริษัทมาทำการเกษตรที่บ้าน โดยใช้เงินเก็บจากการทำงานที่บริษัทมาเป็นทุนในการประกอบอาชีพการเกษตรในระยะแรก มีกิจกรรมเกษตรในพื้นที่ ๑๘ ไร่ ในชื่อ “เติมฝัน บ้านนาพอเพียง” ดังนี้

- ยางพารา ๕ ไร่
- ข้าว ๗ ไร่
- พืชผัก ๖ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เข้าเป็นเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และ Young Smart Farmer จังหวัดเลย รวมทั้งได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการ Young Smart Farmer กระแสการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยในจังหวัดเลย โดย นายอริศพัฒน์ วรรณสุทธิ เกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอท่าลี่ขณะนั้น ได้นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และแพร่หลายในกลุ่มเกษตรกร รวมทั้งบริษัทเดอะมอลล์ ได้เข้ามาสั่งซื้อผลผลิตเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดเลย จึงเป็นโอกาสในการทำการเกษตรอินทรีย์ นายณลวัชร์ คำนุชิต จึงได้ใช้โอกาสดังกล่าวในการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรและเริ่มต้นเข้าสู่กระบวนการรับรองการทำเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร

ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมกลุ่มเกษตรกรคนรุ่นใหม่ในพื้นที่อำเภอเมืองเลย จำนวน ๑๕ ราย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการผลิต การตลาดการเกษตรอินทรีย์

๒. แรงจูงใจในการดำเนินการทำการเกษตรอินทรีย์

นายลวัชร์ คำนุชิต เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ อายุเพียง ๒๖ ปีเท่านั้น แต่มีความมุ่งมั่นทางการเกษตร รวมทั้งหมั่นศึกษาค้นหา แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางการเกษตรตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนระหว่างเกษตรกรทั้งไป เกษตรกรรุ่นใหม่ด้วยกัน รวมทั้งการศึกษาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ไม่ยึดติดในแนวความคิดและกรอบในการทำการเกษตรแบบเดิม มีตลาดรับซื้อที่แน่นอนหากมีผลผลิตที่เป้าหมายต้องการ จึงทำให้การเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ไม่ใช่เรื่องยาก โดยมีปัจจัยในการเป็นแรงผลักดันเพื่อเข้าสู่ระบบการผลิตการเกษตรแบบอินทรีย์ ดังนี้

๑. ความตระหนักถึงสุขภาพตนเอง และผู้บริโภค รวมทั้งสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
๒. ตลาดรับซื้อพืชผักอินทรีย์ที่เข้ามาถึงพื้นที่
๓. การประกันราคาผลผลิตจากผู้รับซื้อ เช่น กะหล่ำปลี ๒๕ บาท/กิโลกรัม ตลอดทั้งปี มะเขือเปราะ ๒๐ บาท/กิโลกรัม ตลอดทั้งปี
๔. รายได้จากการผลิตพืชอินทรีย์ที่ดี
๕. เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่ในการเป็นแรงผลักดันในการทำการเกษตรอินทรีย์ร่วมกัน
๖. พื้นที่ที่มีความเหมาะสม โดยเฉพาะแนวกันชนที่มีอยู่เดิม ทำให้ไม่ต้องมาเพิ่มเติมต้นทุนในการทำแนวกันชน
๗. อยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง การขนส่งผลผลิตมีความสะดวกและอยู่ใกล้หน่วยงานราชการทำให้การติดต่อประสานงานคล่องตัว
๘. ความรู้ด้านการทำการเกษตรอินทรีย์ทั้งจากเจ้าหน้าที่ เกษตรกร และจากอินเทอร์เน็ตที่เข้าถึงได้ง่ายมีความหลากหลายสามารถนำมาปรับใช้ในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจที่ทำการเกษตรอินทรีย์นอกจากความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ การคมนาคมขนส่งและการตลาดแล้วนั้น ความมุ่งมั่นของตัวเกษตรกรเองในการหาความรู้ที่ถูกต้องและนำความรู้มาปฏิบัติใช้เป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กัน หากขาดความมุ่งมั่นตั้งใจแล้วไม่ว่าจะทำการเกษตรชนิดใดก็ตามย่อมที่จะประสบความสำเร็จยาก ซึ่งเป็นปัจจัยที่นักส่งเสริมการเกษตรทุกท่านควรนำไปพิจารณาคัดเลือกเป้าหมายเพื่อส่งเสริมในการทำการเกษตรให้ประสบผลสำเร็จมีผลผลิตในการทำงานที่ดี ได้ประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกรและตัวเจ้าหน้าที่เองด้วย

๓. วิธีการดำเนินงาน

๓.๑ วางแผนการผลิตพืชผักให้ตรงตามฤดูกาลและความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากการผลิตพืชผักตามฤดูกาลจะช่วยลดปัญหาเรื่องโรคแมลง ซึ่งในปัจจุบัน นายณลวัชร์ คำนุชิต มีแนวความคิดว่านอกจากจะปลูกส่งในร้านค้าส่งขนาดใหญ่แล้ว การผลิตพืชผักท้องถิ่นที่ปัจจุบันมีผู้ผลิตน้อย หายากตามธรรมชาติ ซึ่งพบได้ในตลาดสดท้องถิ่น เป็นทางเลือกที่ดีของเกษตรกร เพราะไม่มีโรคแมลงมารบกวนมากและการดูแลเอาใจใส่ในน้อย รวมทั้งเป็นที่นิยมของผู้บริโภคในท้องถิ่นด้วย หากเกษตรกรที่การวางแผนที่ดีรวมทั้งหากสามารถเป็นผู้จำหน่ายด้วยตัวเองด้วยจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นอย่างดี

๓.๒ หากความรู้ในการผลิตพืชอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการผลิตพืชตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตร ในข้อนี้เกษตรกรที่ต้องการเข้าสู่มาตรฐานการผลิตไม่ว่าเป็นเกษตรอินทรีย์หรือว่าเกษตรปลอดภัย อาจขอจากมาตรฐาน GAP ก่อน เพื่อเป็นแนวทางและขวัญกำลังใจในการทำการเกษตร ก่อนเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้มาตรฐานการทำการเกษตรมีทั้งของภาครัฐและของเอกชน ซึ่งเกษตรกรแต่ละท่านสามารถเลือกให้เหมาะสมตามเป้าหมายการผลิตและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ยกตัวอย่างมาตรฐานเอกชน เช่น มาตรฐาน PGS เป็นต้น ซึ่งแต่ละมาตรฐานก็มีเงื่อนไขและหลักปฏิบัติทางการเกษตรที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจมีผลกับลูกค้าที่มีความต้องการแตกต่างกัน ดังนั้นการศึกษาความต้องการของลูกค้าร่วมกับการผลิตจะช่วยให้เกษตรกรไม่ประสบปัญหาผลิตแล้วขายไม่ได้หรือราคาไม่เป็นที่น่าพอใจ

๓.๓ ขอมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากรมวิชาการเกษตร

๓.๔ ดำเนินการผลิตและพัฒนาการผลิตอย่างต่อเนื่อง

๓.๕ ทบทวนปัญหาการผลิตแก้ไขข้อบกพร่อง หาช่องทางการผลิตและโอกาสในการผลิตตลอดห่วงโซ่อุปทานสินค้าของตนเอง เช่น การพัฒนาไปสู่แหล่งท่องเที่ยวการเกษตร

๓.๖ การเชื่อมโยงกับภาครัฐและเอกชนตลอด เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาตนเอง เปิดแนวความคิด ซึ่งจำทำให้ไม่พลาดการสนับสนุน โครงการดี ๆ ที่เหมาะสมกับตนเอง ซึ่งเกษตรกรหลายท่านที่สามารถเดินได้ด้วยตัวเองแล้วอาจไม่จำเป็นมาก แต่สำหรับเกษตรกรที่เข้าสู่มาตรฐานสินค้าใหม่อาจจะได้แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี ซึ่งอาจจะรวมถึงการตลาดเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเอง

๔. การนำนวัตกรรมมาใช้ในการผลิตสินค้าอินทรีย์

๔.๑ การใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช

กรมส่งเสริมการเกษตรอาจมีการส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยผ่าน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) เช่น ไตรโคเดอร์มา บิววาเรีย แมทาโรเซียม ซึ่งให้เกษตรกรผลิตและขยายใช้เอง แต่คุณนลวัชร์ คำนุชิต มองว่าการทำเกษตรซึ่งทำด้วยตนเองเพียงคนเดียวทำให้ต้องใช้เวลาในการทำ จึงใช้สารชีวภัณฑ์ที่ของเอกชนที่ผ่านการรับรองโดยกรมวิชาการเกษตรและไม่เป็นข้อห้ามในการทำการเกษตรอินทรีย์มาใช้ แต่ต้องทดสอบผลิตภัณฑ์นั้นก่อนว่ามีประสิทธิภาพในการใช้งานจริง เช่น ทดลองใช้ในพื้นที่ขนาดเล็กหากเห็นว่าได้ผลดี จึงใช้เต็มพื้นที่ต่อไป

๔.๒ การใช้แอปพลิเคชัน Farm Feed ในการวางแผนและเก็บข้อมูลการเกษตร ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มการเก็บข้อมูลทางการเกษตรและการบริหารจัดการทรัพยากรแบบแบ่งปัน โดย สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล เป็นแพลตฟอร์มการเก็บข้อมูลทางการเกษตรด้วยโมบายแอปพลิเคชัน และแพลตฟอร์มการแบ่งปันเครื่องจักรกลด้านการเกษตร (Uberization) ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรไทยสามารถแข่งขันได้ สร้างความเข้มแข็งด้านรายได้ที่มีความยั่งยืนให้กับเกษตรกรทั้งระบบ อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลด้านการเกษตรนี้ไปวิเคราะห์และต่อยอดเพื่อการวางแผนการผลิตทางการเกษตรได้มีประสิทธิภาพ สามารถส่งเสริมธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ (startup) ให้สรรค์สร้างนวัตกรรมและโอกาสในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคเกษตร ๔.๐

๕. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๕.๑ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน

๕.๒ หาความรู้ตลอดเวลา

๕.๓ ใช้เทคโนโลยีบนโลกอินเทอร์เน็ตในการหาความรู้

๕.๔ มีระบบขนส่งสินค้าที่ทำให้จำหน่ายสินค้าได้สะดวกมากขึ้น

๕.๕ มีตลาดก่อนทำการผลิตพืช

๕.๖ ครอบครัวยุคใหม่ให้การสนับสนุน

๕.๗ หาโอกาสให้ตัวเองอย่างสม่ำเสมอ เช่น การได้รับสนับสนุนในเรื่องความรู้ โอกาสและงบประมาณ จากหน่วยงานราชการ

๖. ปัญหา อุปสรรค

๖.๑ โรคแมลง

๖.๒ น้ำไม่เพียงพอในฤดูแล้ง

- ๖.๓ แรงงาน ทำการเกษตรด้วยตนเองเพียงคนเดียว
- ๖.๔ ผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ซื้อ
- ๖.๕ ภัยธรรมชาติ ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม
- ๖.๖ งบประมาณในการทำโครงสร้างพื้นฐาน (โรงเรียนปลูกผัก)
- ๖.๗ การระบาดของไวรัส Covid ๑๙ ทำให้การขนส่งสินค้าต้องใช้เวลามากขึ้น จากเที่ยวบินที่ถูกยกเลิกและจำนวนเที่ยวบินที่น้อยลง

๗. วิธีการแก้ไข

- ๗.๑ ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับโรคและแมลง วางแผนการผลิตและใช้มาตรการเชิงป้องกันในการผลิตพืช เช่น การใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อป้องกันโรคแมลงก่อนการระบาดของศัตรูพืช ปลูกพืชตามฤดูกาลเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาโรคแมลง
- ๗.๒ ทำแหล่งน้ำเสริมในไร่นา ขุดเจาะน้ำบาดาล
- ๗.๓ วางแผนการทำกิจกรรมให้สอดคล้องกับเวลาที่ตนเองมี
- ๗.๔ รวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อผลิตและจำหน่าย
- ๗.๕ หาแหล่งงบประมาณในการสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือองค์การมหาชน เช่น สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล

๘. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินกิจกรรม

- ๘.๑ สุขภาพแข็งแรง ได้บริโภคพืชผักปลอดภัย ไม่ใช้สารเคมีที่ทำลายสุขภาพตนเอง และสิ่งแวดล้อม
- ๘.๒ มีตลาดรับซื้อผลผลิตและเกิดการประกันราคาสินค้าทำให้เกิดความมั่นใจในการผลิตมากขึ้น
- ๘.๓ เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- ๘.๔ สนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเกษตรกร
- ๘.๕ มีสินค้าที่ได้คุณภาพและผ่านการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์
- ๘.๖ เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ที่มีองค์ความรู้และนวัตกรรมในด้านการผลิตสินค้าเกษตร ที่สามารถถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร เพื่อพัฒนาการเกษตรให้มีความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้
- ๘.๗ เป็นเครือข่าย ศพก. ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการเป็นวิทยากรและแหล่งดูงานด้านการเกษตร

๙. การขยายผลสู่เกษตรกรอื่น (ถ้ามี)

ขยายผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่เกษตรกรในจังหวัดเลยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ในการทำ การเกษตร รวมทั้งเกษตรกรรุ่นใหม่อำเภอละ ๑ คน จำนวน ๑๔ คน โดยได้รับการสนับสนุนจากงบจังหวัดเลย มี รายชื่อ ดังนี้

ที่	อำเภอ	ชื่อ-สกุล
๑	เมืองเลย	นายณลวัชร คำนุชิต
๒	นาด้วง	นายบัวรินทร์ บุตรท้าว
๓	เชียงคาน	นางสาวหทัยชกานต์ สุขเกษม
๔	ปากชม	นายบุญแก่น ศรีแก้ว
๕	ด่านซ้าย	นางสาวสาวิตรี ยาบุฮา
๖	นาแห้ว	นางสาวสุรีย์รัตน์ สิงห์รักษ์
๗	ภูเรือ	นางสาวนฤดี ทองวัตร
๘	ท่าลี่	นางมลณิษา มณีไวย์
๙	วังสะพุง	นางสาวธนาภรณ์ แสนประสิทธิ์
๑๐	ภูกระดึง	นายนิธินันท์ ลาภวัตชัยนันท์
๑๑	ภูหลวง	นายสมภูมิ คະສຸວຽຽນ
๑๒	ผาขาว	นางสาวพัชรา แก้วพิภพ
๑๓	เอราวัณ	นายณัฐกฤต สิมะลี
๑๔	หนองหิน	นายราชันย์ ปัดกอง

คณะกรรมการถอดบทเรียน

ที่ปรึกษา

นายประดิษฐ์ อินตาพรหม เกษตรจังหวัดเลย

คณะกรรมการ

นางอาศมยา พลชา	หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต	หัวหน้าคณะกรรมการ
นายทวี ศรีวรรณ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะกรรมการ
นางสาวธิดารัตน์ แก้วศิริ	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะกรรมการ
นางสาวเมทินี ภูชัยศรี	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	คณะกรรมการ
นางศิริรัตน์ รักน้ำเที่ยง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ	คณะกรรมการ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรรับผิดชอบงาน ศพก. ทุกอำเภอ		คณะกรรมการ
นายศราวุฒิ เกลี้ยงพร้อม	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	คณะกรรมการและเลขานุการ

ที่อยู่ สำนักงานเกษตรจังหวัด ม.๙ ตำบลนาอาน อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ๔๒๐๐๐

โทร. ๐-๔๒๘๑-๓๑๐๑ , ๐-๔๒๘๑-๑๖๔๓

Email : loei@doae.go.th